

archiwum medycyny sądowej i kryminologii

Praca oryginalna
Original paper

Tomasz Konopka, Filip Bolechała, Marcin Strona, Paweł Kopacz

Zabójstwa z rozkawałkowaniem zwłok w materiale Zakładu Medycyny Sądowej w Krakowie Homicides with corpse dismemberment in the material collected by the Department of Forensic Medicine, Krakow, Poland

Katedra i Zakład Medycyny Sądowej, *Collegium Medicum* Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, Polska
Chair and Department of Forensic Medicine, Jagiellonian University Medical College, Krakow, Poland

Streszczenie

Cel pracy: Ustalenie okoliczności pomocnych przy typowaniu sprawcy, w przypadkach znalezienia rozkawałkowanych zwłok ludzkich.

Materiał i metody: Analiza przypadków rozkawałkowań, badanych w krakowskim Zakładzie Medycyny Sądowej, w okresie ostatnich 50 lat.

Wyniki: W latach 1965–2015, w krakowskim Zakładzie Medycyny Sądowej badano 30 przypadków rozkawałkowania zwłok przez sprawcę. W 22 przypadkach działanie sprawcy miało charakter rozkawałkowania defensywnego, co najmniej 3 można zakwalifikować jako rozkawałkowanie ofensywne, a 3 jako rozkawałkowania agresywne – zabójstwo przez odcięcie głowy. W badanym okresie wystąpił jeden przypadek rozkawałkowania nekrofilnego, w którym rozkawałkowanie nie jest poprzedzone zabójstwem. W większości przypadków zabójstwo nastąpiło na tle nieporozumień rodzinnych, w 6 przyczyną była choroba psychiczna sprawcy, w 3 wystąpiło tło seksualne. Tylko w 3 przypadkach (na 25, w których sprawca jest znany), zabójstwa i rozkawałkowania dokonała osoba obca, w pozostałych sprawca należał do rodziny lub znajomych ofiary. We wszystkich przypadkach, w których udało się ustalić sprawcę, zabójstwo i rozkawałkowanie miało miejsce w jego miejscu zamieszkania. Z ustaleń śledztw wynika, że w większości spraw zabójstwa nie były planowane, nastąpiły pod wpływem emocji, tylko w dwóch zostały wcześniej zaplanowane.

Wyniki: Zabójstwa zakończone rozkawałkowaniem zwłok najczęściej dokonuje osoba bliska, a przynajmniej znajoma ofiary. Rozkawałkowanie prawie zawsze jest dokonywane w miejscu zabójstwa, którym na ogół jest mieszkanie sprawcy. Zabójstwo zakończone rozkawałkowaniem zwłok na ogół nie jest przez sprawcę planowane.

Słowa kluczowe: zabójstwo, rozkawałkowanie, okaleczenie.

Abstract

Aim of the study: To determine the circumstances which can be useful for offenders profiling in homicide cases with victim's body dismemberment.

Material and methods: Study of all homicide cases with victim's corpse dismemberment examined in Krakow Department of Forensic Medicine over the last 50 years.

Results: Within the past 50 years, a total number of 30 cases of homicides with dismembered bodies were examined in Krakow. 22 cases represent defensive mutilations performed by offender, 3 cases can be classified as offensive mutilations and 3 cases represent aggressive mutilations – decapitation as a method of committing homicide. In this period the only 1 case of necrophilic mutilations was examined, when the body was dismembered without murder. In most cases the background of homicide was the family conflict, 6 was cause of mental illness of perpetrator and in 3 was

sexual motive. Only in 3 cases (from 25 when the offender was known) perpetrator kill a stranger. In the other the offender belonged to the family or friends of the victim. In all cases where the perpetrator was determined, homicide and dismemberment was performed in his place of residence. The findings of the Police investigations indicate that in most cases homicides were not planned, occurred under the influence of emotion, only two have been previously scheduled. **Conclusions:** Homicides with corpses dismemberment usually are committed by offenders who is in close relationship with victim (family or friend). Dismemberment is almost always performed in the same place as murder – home of perpetrator. This type of homicide usually is not planned.

Key words: homicide, dismemberment, criminal mutilation.

Wprowadzenie

Zabójstwo zakończone rozkawałkowaniem zwłok jest specyficznym rodzajem zabójstwa, rodzącym szereg problemów natury zarówno sądowo-lekarskiej, jak i śledczej. Rozkawałkowanie oznacza rozcięcie ciała na fragmenty lub odcięcie jakiejś części ciała, dokonane przez sprawcę w złej wierze [1, 2]. W tym znaczeniu nie stanowi rozkawałkowania oderwanie części ciała w wypadku komunikacyjnym czy wybuchu ani pobranie przez obducenta jakiejś części sekcjonowanych zwłok (np. dla celów rekonstrukcyjnych). Rozkawałkowanie zwłok jest przestępstwem karalnym, osobnym niż wcześniejsze zabicie ofiary, stanowiącym naruszenie nietykalności i szacunku należnego zwłokom ludzkim.

Najczęstszym motywem rozkawałkowania jest chęć łatwiejszego ukrycia ciała ofiary zabójstwa, w celu zatarcia śladów popełnionego przestępstwa lub opóźnienia jego wykrycia. Rozkawałkowania dokonane z tego motywu, jak również w celu uniemożliwienia identyfikacji ofiary określane są jako rozkawałkowania defensywne [3].

Odrębną grupę stanowią rozkawałkowania dokonane w celu wyładowania agresji na ofierze, rozładowania napięcia seksualnego lub pobrania fetyszu. Takie przypadki określane są jako rozkawałkowania ofensywne. W grupie tej znajdują się też przypadki zabójstw z łubieżności, połączonych z odcinaniem ofierze piersi lub narządów płciowych, a także przypadki kalectwa ofiary przez odcinanie nosa, uszu czy innych części twarzy. Do rozkawałkowań lub szerzej – okaleczeń ofensywnych – zaliczane są także przypadki, w których sprawca rozcina powłoki i wyciąga na zewnątrz ciała ofiary narządy jamy brzusznej lub klatki piersiowej [1–3].

Püschel i Koops dzielą tę grupę okaleczeń w zależności od motywu działania sprawcy, na dokonane na

Introduction

A murder leading to body dismemberment is a specific type of murder, posing numerous problems: judicial, medical and investigation-related alike. Dismemberment involves a perpetrator cutting a body into pieces or cutting off a part of a human body in bad faith [1, 2]. Following this logic, a body part torn off in a car accident or as a result of an explosion is not deemed dismemberment. The same holds true for a medical examiner collecting a piece of a body during an autopsy (e.g. for reconstruction purposes). Body dismemberment is a punishable crime, separate from the preceding murder of the victim; it is a breach of bodily integrity and lack of respect which should be shown to any deceased.

The most typical reason for body dismemberment is the intention to hide the victim's body more easily, to erase the traces of the crime or to delay a discovery thereof. Dismemberment committed for this reason as well as to make the victim's identification impossible, is referred to as defensive body dismemberment [3].

Dismemberment committed in order to unleash one's aggression on the victim, release sexual tension or collect a fetish represents a separate group; these cases are referred to as offensive body dismemberment. This group includes also cases of murders committed out of lewdness, combined with cutting off the victim's breasts or sex organs as well as cases of mutilating the victim by cutting off the nose, the ears or other parts of the face. Dismemberment or, more generally, offensive dismemberment also includes cases in which the perpetrator cuts the body and takes out the organs from the abdomen or the chest [1–3].

tle perwersji seksualnych, psychozy lub afektu [1, 2]. Sprawcy działający z motywów seksualnych kaleczą zwłoki w sposób niebudzący wątpliwości co do motywu, odcinając najczęściej narządy płciowe czy piersi. Za seksualnym tłem zabójstwa ma także przemawiać uduszenie jako sposób dokonania zabójstwa [5].

Podział na rozkawałkowania defensywne i ofensywne został zaproponowany przez Zemke [3] w 1918 r. Püschel i Koops [1, 2] w 1987 r. poszerzyli ten podział o rozkawałkowania agresywne i rozkawałkowania nekrofilne.

Rozkawałkowania agresywne to zabójstwa przez rozkawałkowanie, a zatem te przypadki, w których odcięcie części ciała stanowi przyczynę zgonu. Najczęściej jest to dekapitacja, jednak spotykane są przypadki, kiedy sprawca zażyciowo odcina np. narządy płciowe lub część kończyny, powodując śmierć ofiary wskutek wykrwawienia.

Rozkawałkowania nekrofilne to przypadki, w których sprawca wydobywa zwłoki z grobu i odcina ich części. Najczęściej są to narządy płciowe, a działanie sprawcy ma tło seksualne. Opisano także przypadki obcinania głowy lub rąk zmarłej osoby bliskiej, „na pamiątkę” [1–3].

Cel pracy

Celem pracy jest ustalenie okoliczności pomocnych przy typowaniu sprawcy w przypadkach znalezienia rozkawałkowanych zwłok ludzkich.

Materiał i metody

Materiał pracy stanowią opinie posekcyjne (protokoły sekcji zwłok i późniejsze opinie uzupełniające) z badania zwłok rozkawałkowanych, oceniane retrospektywnie, wydane przez krakowski Zakład Medycyny Sądowej w latach 1965–2015. Ponadto w 23 sprawach udało się uzyskać pełne akta. W tym okresie w Zakładzie badano 30 rozkawałkowanych zwłok (tabela I).

Wyniki

Sposoby rozkawałkowania

W prawie wszystkich przypadkach sprawcy używali narzędzi podręcznych, znajdujących się w bezpośrednim otoczeniu miejsca zabójstwa. Najczęściej były to noże kuchenne, siekiery, piła do drewna lub metalu. W dwóch przypadkach sprawcy użyli do od-

Depending on the perpetrator's motive, Püschel and Koops divide this group into dismemberment resulting from sexual perversions, psychosis or passion [1, 2]. Murderers driven by their sexuality mutilate the victims' bodies in a way raising no doubts whatsoever about their motive; they typically cut off the sex organs or breasts. Strangulation as a mode of committing murder also suggests its sexual motive [5].

The division between defensive and offensive dismemberment was put forward by Zemke [3] in 1918. In 1987, Püschel and Koops [1, 2] extended this division with aggressive dismemberment and necrophiliac dismemberment.

Aggressive dismemberment is related to murders by dismemberment, i.e. cases where cutting off a body part is the cause of death. While most frequently this is decapitation, there have also been cases of the perpetrator cutting off e.g. the sex organs or a part of the victim's limb when he/she was still alive, bleeding to death.

Necrophiliac dismemberment includes cases when the perpetrator digs up a corpse and cuts off its parts. Most frequently, these are sex organs and the perpetrator's act is of sexual origin. There have also been cases of cutting off the head or hands of a close deceased as a "souvenir" [1–3].

Aim of study

The aim of the study is to establish the circumstances helpful in identifying the perpetrator in the case of finding a dismembered human body.

Material and methods

The material used in this study includes post-mortem opinions (autopsy reports and the subsequent supplementary opinions), materials from autopsies of dismembered bodies evaluated retrospectively, published by the Krakow Department of Forensic Medicine in 1965–2015. Moreover, complete files were obtained in 23 cases. In the specified time, 30 dismembered bodies were examined in the Department (Table I).

Results

Modes of dismemberment

In nearly all the cases, the perpetrators used handy tools located in the vicinity of the crime

cięcia głowy elektrycznej szlifierki kątowej, w innym były student medycyny odciął głowę chirurgicznym nożem amputacyjnym i łopatą.

Tylko w 7 przypadkach przy odcinaniu kończyn sprawca dokonał wyłuszczenia kości w stawach. Pomimo dość precyzyjnego w niektórych przypadkach wyłuszczenia kości, we wszystkich można było znaleźć na powierzchniach stawowych przynajmniej powierzchowne nacięcia. We wszystkich pozostałych przypadkach kończyny oddzielane były cięciami przechodzącymi bezpośrednio przez kość. Sprawcy dokonywali rozkawałkowania w bardzo różnym zakresie – od samego tylko odcięcia głowy, przez odcinanie głowy i kończyn, aż po dzielenie odciętych części na mniejsze fragmenty. W skrajnym przypadku ciało ofiary zostało podzielone na kilkaset drobnych fragmentów. Tylko w 2 przypadkach sprawca nie odciął ofierze głowy, pozostawiając ją w łączności z tułowiem, pomimo oddzielenia kończyn. W 2 przypadkach sprawcy odpreparowali skórę z całej głowy, po jej uprzednim odcięciu, w innym przypadku odpreparowana została skóra z całego tułowia. Tylko w jednym przypadku znaleziono ślad okaleczenia narządów płciowych w postaci odcięcia prącia. W 6 przypadkach sprawcy podjęli próbę spalenia rozkawałkowanych zwłok lub ich części, we wszystkich próba spalenia okazała się nieskuteczna. W 2 przypadkach sprawcy próbowali zniszczyć zwłoki przez gotowanie.

Miejsce zabójstwa, rozkawałkowania i ukrycia

We wszystkich przypadkach, w których sprawca jest znany, rozkawałkowania zwłok dokonano w miejscu zabójstwa. W 9 przypadkach sprawcy pozostawili zwłoki na miejscu zdarzenia, w 3 ukryli w domu. W 14 przypadkach, zwłoki po rozkawałkowaniu zostały wyniesione z miejsca zdarzenia i ukryte bądź wyrzucone – porzucone w ustronnych miejscach lub wrzucone do zbiorników wodnych. W 2 przypadkach sprawcy próbowali pozbyć się fragmentów zwłok przez wrzucenie ich do kanalizacji. Tylko w 4 przypadkach rozkawałkowane zwłoki zostały zakopane, przy czym w 2 z nich znalezienie zakopanych fragmentów zwłok nastąpiło przypadkowo.

Określenie przyczyny zgonu

Przyczynę zgonu udało się określić w 20 przypadkach, w pozostałych na przeszkodzie stanęło

scene. Most typically, the tools included kitchen knives, axes, wood saws or metal saws. In two cases, the perpetrators used electric angle grinders to cut off the head. In another case, a former medical student cut off the head with a surgical amputation knife and a spade.

Only in 7 cases, when cutting off the limbs, the perpetrator cut it off in the joint. While the cutting was in some cases quite precise, in all the cases at least superficial cuts were identified on the joints. In all the remaining cases, the limbs were separated by cutting the bone. The extent of dismembering the bodies varied from one perpetrator to another: a mere decapitation, severing the head and the limbs as well as cutting the severed body parts into smaller pieces. In an extreme case, the victim's body was divided into several hundred tiny pieces. Only in two cases the perpetrator did not cut off the victim's head, leaving it with the rest of the body, despite severing the limbs. In 2 cases, the perpetrators scalped the entire head which they formerly cut off. In another case, the victim's trunk was skinned. Only in one case mutilation of the sex organs assumed the form of cutting off the penis. In 6 cases, the perpetrators attempted to burn the dismembered bodies or parts of them; all the attempts proved futile. In 2 cases, the perpetrators tried to destroy the corpses by cooking them.

The scene of the crime, dismemberments and hiding

In all the cases in which the perpetrator was identified, the bodies were dismembered at the crime scene. In 9 cases, the perpetrators left the corpses at the crime scene (3 bodies were hidden at home). In 14 cases, following dismemberment, the bodies were transferred from the crime scene and hidden or disposed of: abandoned in secluded locations or dumped in water reservoirs. In two cases, the perpetrators tried to get rid of the bodies by throwing them to the sewers. Only in 4 cases were the dismembered bodies buried; parts of 2 of these corpses were found by accident.

Identifying the cause of death

The cause of death was identified in 20 cases; in the remaining ones, it was impossible due to severe

daleko posunięte zniszczenie zwłok przez sprawcę lub ich rozkład. Najczęstszym sposobem dokonania zabójstwa było zadanie w głowę licznych urazów tępyym narzędziem względnie współistniejące z zadaniem ran kłutych lub duszeniem. W 3 przypadkach przyczyną zgonu była dekapitacja.

Motyw zabójstwa i relacje między sprawcą a ofiarą

Sprawca został ustalony w 25 przypadkach, z czego w 23 ofiara знаła sprawcę. Tylko w 2 zabójstwach na tle seksualnym ofiara nie знаła sprawcy. W 18 przypadkach sprawca należał do najbliższej rodziny ofiary (współmałżonek, rodzic, dziecko), w pozostałych 5 sprawcą był sąsiad lub znajomy ofiary. Najczęstszym motywem zabójstwa w sprawach, w których sprawca jest znany, były nieporozumienia między bliskimi sobie osobami.

W trzech przypadkach zabójstwo miało tło seksualne i dokonane zostało przez osoby obce, tym niemniej w jednym z nich ofiara znała wcześniej sprawcę. W jednym przypadku ofiarą była osoba dorosła, w dwóch pozostałych ofiarami były dzieci w wieku 13 i 14 lat.

Tylko w 3 przypadkach zabójstwo zostało wcześniej zaplanowane, jednak bez tła seksualnego, we wszystkich 3, sprawcami byli członkowie rodziny. W jednym zabójstwo zaplanowały 3 kobiety z najbliższego otoczenia ofiary w celu przejęcia majątku. W drugim zabójstwo i okaleczenie zwłok zaplanował syn, pragnąc ukarać ojca za rozbicie rodziny, w trzecim zabójstwo stanowiło kontynuację zabójstwa dokonanego poprzedniego dnia (zabójstwo wielokrotne).

Urojenia będące skutkiem choroby psychicznej sprawcy były motywem zabójstwa w 6 przypadkach, tu również, oprócz jednego przypadku, sprawcy byli członkami najbliższej rodziny. Ponadto u 4 sprawców rozpoznano zespół psychoorganiczny z charakteropatią na tle nadużywania alkoholu, a u 4 kolejnych zaburzenia osobowości na tle zmian organicznych w ośrodkowym układzie nerwowym. W 2 przypadkach badanie psychiatryczne wykazało jedynie niewielkie zaburzenia osobowości, w 7 brak danych o stanie psychicznym sprawcy.

Wiek sprawców wahał się od 19 do 71 lat, w 4 przypadkach sprawcą zabójstwa i rozkawałkowania były kobiety. Sprawcy reprezentowali bardzo róż-

damage to the bodies done by the murderers or putrefaction of the bodies. Most frequently, the victims were killed by receiving numerous blows with a blunt instrument, coexistent puncture wounds or strangulation. In 3 cases, the cause of death was decapitation.

The crime motive and the relation between the perpetrator and the victim

The perpetrator was identified in 25 cases; in 23 of them the victim knew the murderer. Only in 2 lust murders the victim did not know the perpetrators. In 18 cases, the murderer was a member of the victim's closest family (a spouse, a parent, a child); in the remaining 5 cases, the perpetrator was the victim's neighbour or acquaintance. In the cases when the victim knew his/her murderer, the most frequent reasons for the crime were misunderstandings between individuals in close relations.

In three cases, the crime was a lust murder and was committed by strangers; nevertheless, in one case the victim had known the perpetrator. In one of these cases, the victim was an adult; in the remaining two cases the victims were children aged 13 and 14.

Only in 3 cases were the murders (not lust murders though) premeditated; in all 3 cases the perpetrators were family members. In one instance, the murder had been planned by three women very close to the victim with an intention of taking over his estate. In another instance, the murder and mutilation of the body were planned by the victim's son who decided to punish the father for a broken home. In the third case, the killing was a continuation of a murder committed the day before (serial murders).

Delusions accompanying the perpetrator's mental disease were reasons for 6 of the murders in question; with the exception of one case, the perpetrators were close family members. What is more, 4 perpetrators were diagnosed with the psychoorganic syndrome accompanied by behaviour disorders resulting from alcohol abuse. Four other murderers were diagnosed with personality disorders resulting from organic changes to the central nervous system. In 2 cases, in the course of a psychiatric examination, only slight personality disorders were detected and in seven cases no information was provided about the perpetrator's mental condition.

ne zawody, tylko jedna osoba miała wyższe wykształcenie, a 4 wykształcenie średnie. Pozostali sprawcy mieli wykształcenie podstawowe lub zawodowe.

W tabeli I przedstawiono najciekawsze i najlepiej udokumentowane przypadki.

Dyskusja

Ostatniego dokładnego podliczenia przypadków rozkawałkowań w skali całego kraju dokonano w 1984 r. [13]. Autor publikacji, pracownik Biura Kryminalnego ówczesnej Komendy Głównej Milicji, przeanalizował meldunki (zgłoszenia) wszystkich, dokonywanych w Polsce zabójstw. W latach 1950–1982, rozkawałkowania zwłok dokonano w 190 przypadkach, ludność Polski wzrastała w tym czasie z 25 mln do 36 mln. Pod koniec tego okresu odnotowywano średnio 5–8 przypadków rocznie w skali całego kraju. Z publikacji w innych krajach wynika, że np. w Szwecji w ciągu 30 lat (1961–1990) dokonano rozkawałkowań w 22 przypadkach zabójstw, co daje średnio jedno rozkawałkowanie na 1–2 lata [3]. W opracowaniu niemieckim z 1978 r. [14], określono liczbę rozkawałkowań rocznie na 6–7 w skali kraju (Republika Federalna Niemiec), co było zbliżone do ich liczby w Polsce.

Większość przypadków stanowią rozkawałkowania defensywne. W badanym materiale z krakowskiego Zakładu Medycyny Sądowej z ostatnich 50 lat można w ten sposób zakwalifikować 22 przypadki. Fragmentując zwłoki, sprawcy kierowali się przede wszystkim potrzebą usunięcia ich z miejsca zabójstwa. W materiale krakowskiego Zakładu Medycyny Sądowej, rozkawałkowania o takim motywie dokonywały osoby niemogące w prosty sposób wynieść zwłok z miejsca zdarzenia, bez zwracania uwagi potencjalnych świadków.

Trzy przypadki można zakwalifikować jako rozkawałkowania agresywne, czyli zabicie ofiary przez odcięcie części ciała. W analizowanym materiale znalazły się 3 takie przypadki, wszystkie dokonane przez odcięcie głowy, w 2 zabójstwa dokonano siekierą, w 1 z użyciem szlifierki kątovej, po uprzednim ogłuszeniu ofiary.

Co najmniej 3 przypadki można zakwalifikować jako rozkawałkowanie ofensywne. W pierwszym przypadku sprawca odciął 13-letniemu chłopcu pracę, rozciął policzki, przebił nożem gałki oczne. W kolejnym syn zabił ojca, odciął mu głowę, od-

The perpetrators' ages ranged from 19 to 71 years; in four instances, the murders and dismemberments were committed by females. The perpetrators represented very different professions but only one individual had tertiary education and 4 individuals – secondary education. The remaining criminals had elementary or vocational education.

Table I presents the most interesting and best documented cases.

Discussion

The latest detailed calculation of cases of dismemberment across Poland was made in 1984 [13]. The publication's author, an employee of the Bureau of Criminal Investigations at the then National Militia Headquarters, analysed the reports of all the murders committed in Poland. In 1950–1982, corpses were dismembered in 190 cases. In the time in question, Poland's population grew from 25 to 36 million. At the end of this period, there were on average 5–8 cases a year in the entire country. Publications from other countries show that for example in Sweden, within 30 years (1961–1990) bodies of 22 murdered victims were dismembered, i.e. on average there was one dismemberment case in 1–2 years [3]. A German compilation from 1978 [14] quotes the average number of annual dismemberments amounting to 6–7 in the country (West Germany), a number similar to data from Poland.

Defensive dismemberments prevailed. In the materials provided by the Krakow Department of Forensic Medicine for the last 50 years, 22 cases may be defined as defensive dismemberments. By cutting off body parts, the perpetrator's major motivation was to remove the body from the crime scene. The materials provided by the Krakow Department of Forensic Medicine suggest that the victims' bodies were dismembered by individuals who could not easily remove the bodies from the scene of the event without attracting attention of potential witnesses.

Three cases can be identified as aggressive dismemberment, i.e. killing the victim by severing a part of his/her body. The analysed material included 3 such cases, all of them revolving around decapitation: in 2 cases by means of an axe, in 1 with an angle grinder, after knocking down the victim.

At least 3 cases can be qualified as offensive dismemberments. In the first instance, the perpetrator

Tabela I. Wybrane przypadki. Druga kolumna zawiera dane dotyczące wieku, płci i wzajemnej relacji ofiary i sprawcy oraz wynik badania psychiatrycznego, o ile wykazało odchylenia

Table I. Selected cases. Column two presents data about the age, sex and the relation between the victim and the perpetrator as well as the result of a psychiatric examination provided that deviations were identified

Rok Year	Ofiara, sprawca Victim, perpetrator	Okoliczności zdarzenia Circumstances of the incident	Wyniki badań pośmiertnych Results of post-mortem examination
1968	Ofiara – kobieta lat 19, sprawca – kobieta, obca, gospodyni domowa Victim: a woman aged 19. Perpetrator: a woman, no relation, a landlady	Gospodyni w trakcie kłótni z kobietą, której wynajmowała mieszkanie, kilka razy uderzyła ją w głowę kijem, a kiedy stwierdziła, że nie żyje, rozkawałkowała zwłoki a głowę i kończyny spaliła w piecu In the course of an argument with a female tenant, the landlady hit her on the head several times with a stick and when she realized the tenant was dead, she dismembered the body and burnt the head and the limbs in a stove	Głowa i kończyny spalone. Na pozostałych częściach ciała nie znaleziono obrażeń Burnt down head and limbs. No injuries on the remaining body parts
1969	Ofiara – dziewczynka lat 14. Sprawca – mężczyzna, lat 48, obcy, dozorca na budowie, wcześniej kucharz Victim: a girl aged 14. Perpetrator: a male aged 48, no relation, a building construction caretaker, formerly a cook	Sprawca zabił dziewczynkę, z którą jak twierdził, przez kilka dni utrzymywał za jej aprobatą stosunki płciowe. Twierdził, że zadławił ją, kiedy oświadczyła mu, że jest zarażona chorobą weneryczną. Rozkawałkował ciało, głowę spalił w żelaznym piecyku a pozostałe fragmenty przez wiele godzin gotował, mając nadzieję, że się rozpuszczą. Fragmenty rozrzucił w różnych miejscach budowy [6] The perpetrator killed a girl with whom, as he testified, he had had consensual sex. He claimed that he had strangled her when she told him she had an STD. He dismembered the body, burnt down the head in an iron stove. He cooked the remaining parts of the body for many hours, hoping that they would dissolve. Some of the parts he scattered around the construction site [6]	Z głowy badano tylko popiół zawierający spalone kości. Pozostałe fragmenty z cechami gotowania, największe 20 × 10 cm, niektóre kości wyłuszczone w stawach As for the head, only ash with burnt down bones were examined. The remaining pieces bore traces of cooking (the biggest ones 20 × 10 cm), some bones cut in the joints
1972	Ofiara – kobieta, lat 72. Sprawca – kobieta, lat 50, córka ofiary, chora na przewlekłą schizofrenię urojeniową Victim: a woman aged 72. Perpetrator: a woman aged 50, the victim's daughter, suffering from chronic delusional schizophrenia	Córka ofiary, wielokrotnie leczona w szpitalu psychiatrycznym, na krótko przed zdarzeniem miała być przekazana do zakładu opiekuńczego, nieprzyjęta z powodu braku miejsc. Wywiad niemożliwy do zebrania z powodu ostrej psychozy Shortly before the incident, the victim's daughter, treated many times in a psychiatric hospital, was supposed to be transferred back to a mental institution but was not admitted because all the beds had been taken. Interview impossible due to acute psychosis	Liczne rany kłute i cięte, twarzy, szyi i lewego przedramienia, odcięta głowa, lewe udo i prawe podudzie Numerous puncture and cut wounds of the face, the neck and the left forearm, the head, the left thigh and the right shin were severed
1972	Ofiara – kobieta, lat 40. Sprawca – mężczyzna, lat 30, obcy, operator dźwigu, zaburzenia osobowości, nadużywanie alkoholu Victim: a woman aged 40. Perpetrator: a man aged 30, no relation, a crane operator, personality disorders, alcohol abuse	Operator koksowni w hucie żelaza, zauważył przedmioty zrzucane z pomostu do kadzi załadowanej rozżarzoną żużlem. Po chwili zatrzymano mężczyznę, który je wrzucał. Mężczyzna przyznał się do zabójstwa przygodnie poznanej kobiety, którą zaprosił do swojego mieszkania. Po odbyciu stosunku płciowego miał ją dusić rękami za szyję, a następnie zabić nożem [7] A coking plant operator in a steel mill spotted objects thrown from a ramp to a tub filled with incandescent coke. After a while, the man throwing the objects was detained. The man admitted murdering a strange woman whom he had invited to his flat. After a sexual intercourse, he strangled her with his hands and killed with a knife [7]	Badano tylko nadpalone fragmenty kręgosłupa lędźwiowego z kością krzyżową, prawej łopatki, prawej stopy i liczne, niewielkie zwęglone fragmenty kostne Only charred pieces of the lumbar spine were examined with the sacrum, the right shoulder-blade, the right foot and numerous, small and charred bone pieces

Tabela I. Cd.

Table I. Cont.

Rok Year	Ofiara, sprawca Victim, perpetrator	Okoliczności zdarzenia Circumstances of the incident	Wyniki badań pośmiertnych Results of post-mortem examination
1978	Ofiara – chłopiec, lat 13. Sprawca – mężczyzna, obcy, psychoza, brak szczegółów Victim: a boy aged 13. Perpetrator: a male, no relation, psychosis, no details	Rozkawałkowane zwłoki chłopca zostały znalezione w domu sąsiada, zapakowane w worki [8] The boy's dismembered body was found in a neighbour's house, packed in sacks. [8]	Pod torebką tarczycy wylewy krwawe. Pośmiertne – odcięte prącie, przekłute gałki oczne, usta rozcięte na policzki Petechiae under the thyroid capsule. Posthumously, the boy's penis was cut off, his eyeballs pierced and his mouth slashed to the cheeks
1982	Ofiara – dziewczynka, lat 12. Sprawca nieustalony Victim: a girl aged 12. Perpetrator: not identified	Szczałki w stanie rozkładu wydobyte z trzech różnych zbiorników wodnych w rozlewisku Wisły poniżej miasta A decomposing body dragged up from three different water reservoirs in the river Vistula marsh below the city limits	Badano tylko głowę i kończyny górne wypreparowane razem z łopatkami Only the head and the upper limbs were examined (cut off with the shoulder blades)
1982	Ofiary – mężczyzna, lat 17, i kobieta, lat 40. Sprawca – mężczyzna, lat 48, ojciec i mąż ofiar, zespół omamowo-urojeniowy na podłożu przewlekłego alkoholizmu Victims: a man aged 17 and a woman aged 40. Perpetrator: a man aged 48, the victim's father and husband, alcohol abuse-related delusional disorder	Sprawca zabił syna uderzeniami w głowę metalowym walcem, zwłoki rozkawałkował i ukrył w szafie. Następnego dnia zabił żonę uderzeniami w głowę. Zwłokom żony ogolił głowę, odciął ją, a następnie odpreparował skórę z twarzy. Następnie próbował zabić drugiego syna, ale ten zdołał się obronić The perpetrator killed his son by hitting him on the head with a metal cylinder, dismembered the body and hid in a closet. The next day, he killed the wife by hitting her on the head. He shaved his dead wife's head, severed it and skinned the face. He attempted to kill another son but he managed to protect himself	Przyczyna zgonu w obydwu przypadkach – obrażenia głowy. U kobiety całkowicie odpreparowana skóra z głowy In both cases, the cause of death was head injuries. The woman's entire face was skinned
1984	Ofiara – dziewczynka, lat 4, sprawca – kobieta, lat 30, matka, gospodyni domowa. Ostra psychoza, tło organiczne Victim: a girl aged 4. Perpetrator: a woman aged 30, the girl's mother, a house keeper, acute psychosis, organic background	W trakcie gaszenia pożaru domu znaleziono zwłoki dwóch dziewczynek 9-letniej z głęboką raną rąbaną karku i 4-letniej, z całkowicie odciętą głową. W innym pomieszczeniu znaleziono powieszoną matkę, którą jednak udało się uratować In the course of extinguishing a fire, the bodies of two girls were found: aged 9 with a deep chip wound in the nape of the neck and aged 4 with a severed head. In another room, the mother was found hanged but was rescued	Odcięta głowa od tyłu, cechy zażyciowości, powierzchowne obrażenia twarzy Head severed from the back, indications of the act committed when the girl was alive, superficial face injuries

Tabela I. Cd.

Table I. Cont.

Rok Year	Ofiara, sprawca Victim, perpetrator	Okoliczności zdarzenia Circumstances of the incident	Wyniki badań pośmiertnych Results of post-mortem examination
1992	Ofiara – mężczyzna, lat 44. Sprawca – mężczyzna, lat 60, znajomy ofiary Victim: a man aged 44. Perpetrator: a man aged 60, the victim's friend	Z Wisły wyłowiono fragmenty zwłok ludzkich, a w kilka dni później w jednym z mieszkań w Krakowie policjanci, wezwani przez sąsiadów z powodu fetoru, znaleźli zwłoki 60-letniego mężczyzny, a w wannie fragmenty zwłok ludzkich. W śledztwie przyjęto, że mężczyzna ten zabił drugiego, rozkawałkował jego ciało, a fragmenty partiami wrzucał do Wisły. Przed ukończeniem dzieła zmarł, jak wykazała sekcja – z powodu choroby serca [9] Pieces of a human body were dragged up from the Vistula river; several days later, policemen were summoned to a flat in Krakow because of the neighbours complaining about a foul smell and found the body of a 60-year-old man and pieces of body parts in the bathtub. In the investigation an assumption was made that one man killed the other one, dismembered his body and dumped parts of it to the river in batches. As the autopsy revealed, he had died of a heart attack before completing the task [9]	W jednym z fragmentów powłok, obejmującym część przedniej powierzchni klatki piersiowej, znaleziono ranę klutą A puncture wound was identified in one piece of the front part of the chest
1993	Ofiara – kobieta, lat 42. Sprawca – mężczyzna, lat 45, mąż, pracownik naukowy, inżynier, zespół psychoorganiczny Victim: a woman aged 42. Perpetrator: a man aged 45, the husband, an academic teacher, an engineer, psychoorganic syndrome	Mąż uderzył ją w głowę niestabilnym ciężkim przedmiotem, jak twierdził – w czasie kłótni. Zwłoki rozkawałkował, część fragmentów wrzucił do Wisły The husband hit his wife on the head with an unspecified heavy object during an argument (his testimony). He dismembered the body and disposed of some of the parts in the Vistula river	Mnogie obrażenia głowy od tępego narzędzia, ślad okrężnej bruzdy na szyi Numerous injuries to the head with a blunt object, a trace of a round groove on the neck
1998	Ofiara – kobieta, lat 23. Sprawca niestabilny Victim: a woman aged 23. Perpetrator not identified	Z Wisły wydobyto skórę odpreparowaną z tułowia, dwa pośladki z tkanką tłuszczową i mięśniami, a w kilka dni później prawą kończynę dolną, pochodzącą z tych samych zwłok. Jak ustalono, szczątki należały do studentki zaginionej 2 miesiące wcześniej [10] In the Vistula river, skin from the torso, two buttocks with the fat tissue and muscles were found. Several days later, the right leg from the same body was found. The remains were identified as body parts of a female student who had been reported missing 2 months before [10]	Liczne złamania kości uda i podudzia. Rozstępny pourazowe w skórze uda i pośladka Numerous fractures to the femur and the shin. Post-trauma stretch marks in the thigh and buttock
1999	Ofiara – mężczyzna, lat 48. Sprawca – mężczyzna, lat 26, syn ofiary, student, głębokie zaburzenia osobowości Victim: a man aged 48. Perpetrator: a male aged 26, the victim's son, a student, acute personality disorders	Ojciec został zabity przez syna uderzeniami śrubokręta w klatkę piersiową. Następnie sprawca odciął głowę i odpreparował z niej skórę, sporządził z niej maskę, którą założył na głowę i przed swoim dziadkiem udawał jego syna [11] The son killed his father by driving in a screw-driver into the chest. Then the perpetrator cut the head off and skinned it, made a mask of it which he put on his head and pretended to be his father in front of his granddad [11]	Rany klute klatki piersiowej. Skóra z głowy odpreparowana okrężnie, z rozcięciem w linii środkowej twarzy, zeszyta w kształt czapki-kominiarki Puncture wounds to the chest. The scalp taken off in a circular mode, with a cut across the middle of the face, sewn together like a balaclava

Tabela I. Cd.
Table I. Cont.

Rok Year	Ofiara, sprawca Victim, perpetrator	Okoliczności zdarzenia Circumstances of the incident	Wyniki badań pośmiert- nych Results of post-mortem examination
1999	Ofiara – kobieta, lat 60, sprawca – mężczyzna, lat 63, mąż Victim: a woman aged 60. Perpetrator: a male aged 63, the victim's husband	W 2008 r. nabywca niezamieszkałego od 8 lat domu natknął się na zakopane w podwórku kości ludzkie i części odzieży. Badania DNA wykazały, że szkielet należał do właścicielki domu, zaginionej przed 9 laty. Do siostry zmarłej dotarł wtedy list od niej informujący, że wyjeżdża – jak wykazały badania, napisany przez męża zmarłej. Mąż zmarłej popełnił samobójstwo w rok po śmierci żony w chwili, gdy do jego domu przyszła policja In 2008, a buyer of a house unoccupied for eight years came across human bones and pieces of clothing buried in the yard. A DNA test proved that it was the skeleton of the former owner of the house reported missing 9 years before. The victim's sister received a letter informing about the woman's departure. It turned out the letter had been written by the victim's husband. He committed suicide one year after his wife's death when the police came to his house	Kości górnej części tułowia, część tułowia oraz kończyn górnych do połowy przedramion, na kręgach i kościach przedramion ślady oddzielania siekierą The bones of the upper part of the torso and the arms to mid-forearms, traces of axe blows on the vertebrae and the forearm bones
2000	Ofiara – mężczyzna, lat 60. Sprawcy: kobieta, lat 35, córka, instruktorka higieny, zaburzenia osobowości; kobieta, lat 45, konkubina, gospodyni domowa, zaburzenia osobowości Victim: a man aged 60. Perpetrators: a woman aged 35, the victim's daughter, a hygiene instructor, personality disorders; a woman aged 45, the victim's common-law wife, personality disorders	Zabity przez córkę i konkubinę, przy pomocy trzeciej kobiety na tle nieporozumień finansowych. Podały mu w jedzeniu leki psychotropowe, a kiedy głęboko zasnął, zacisnęły mu na głowie torbę foliową. Kiedy zmarł, rozkawałkowały zwłoki, fragmenty zapakowały do toreb, zawiozły do innego miasta i wrzuciły do stawu The victim was killed about financial issues by his daughter and common-law wife, with the help from a third woman. They served him psychiatric medication in his food and when he fell deeply asleep, they wrapped a plastic bag tightly around his head. When he died, they dismembered the body, packed the parts to bags, drove to a different city and dumped the body parts in a pond	Badano tylko tułów, kończyny górne wyluszczone w stawach ramiennych, dolne ucięte w miejscu odłamania kości udowych. Gnicie Only the torso was examined; the upper limbs severed in the shoulder joints, the lower limbs cut off where the femurs were splintered. Putrefaction
2000	Ofiara – chłopiec, lat 12. Sprawca – mężczyzna, lat 26, robotnik, obcy, głębokie zaburzenia osobowości na tle organicznym Victim: a boy aged 12. Perpetrator: a male aged 26, a worker, no relation, acute organic personality disorders	Sprawca zaprosił go do swojego domu i zaproponował, żeby chłopiec pokazał mu narządy płciowe. Kiedy chłopiec odmówił, najpierw bił go butelką po głowie, a kiedy stracił przytomność, zadawał mu śrubokrętem ciosy w głowę i klatkę piersiową. Następnego dnia zwłoki rozkawałkował i zapakował w worki, z zamiarem zakopania ich. Nie zrobił tego, przez następne 2 dni pił, aż do aresztowania The perpetrator invited the boy to his home and suggested that the boy show him his sex organs. When the boy refused, the perpetrator first hit him on the head with a bottle and when the victim lost consciousness, the murderer hit him with a screwdriver on the head and the chest. The next day, he dismembered the body and packed the parts in bags with the intention of burying them. He failed to do that, drank alcohol for the next two days before he was arrested	Obrażenia głowy zadane butelką, liczne rany kłute zadane śrubokrętem Head injuries from being hit with a bottle, numerous puncture wounds inflicted with a screwdriver

Tabela I. Cd.
Table I. Cont.

Rok Year	Ofiara, sprawca Victim, perpetrator	Okoliczności zdarzenia Circumstances of the incident	Wyniki badań pośmiertnych Results of post-mortem examination
2003	Ofiara – kobieta, lat 58. Sprawca – mężczyzna, lat 18, adoptowany syn, uczeń Victim: a woman aged 58. Perpetrator: a male aged 18, the victim's adopted son, a pupil	Poszukując zaginionej kobiety, przeszukano jej dom i znaleziono pod schodami do piwnicy zamurowany schowek, a w nim dwa garnki wypełnione szczątkami ludzkimi wymieszanymi z zaprawą murarską. Sprawca, przybrany syn, przyznał się do pchnięcia matki z uderzeniem jej głową o ścianę. Zwłoki rozkawałkował, szczątki gotował i próbował spalić, a w końcu zamurował [12] In an effort to find a missing woman, the police searched her house. In the process, a bricked up cubbyhole was found under the steps to the cellar with two pots filled with human remains mixed with mortar. The perpetrator, the adopted son, admitted pushing his mother who banged her head against a wall. He dismembered the body, cooked the parts, tried to burn them and finally bricked them up [12]	Głowa częściowo spalona, tkanki miękkie rozdzielone na 770 fragmentów, ugotowane. Rozległe złamania podstawy czaszki, na kilkunastu fragmentach powłok skóry wylewy krwawe The head was partly charred, the soft tissues divided into 770 parts, cooked. Massive fractures to the base of skull, haemorrhages in about a dozen locations on the skin
2005	Ofiara – kobieta, lat ok. 60, sprawca – konkubent Victim: a woman aged approx. 60. Perpetrator: common-law husband	W parku znaleziono porzucony fragment ciała ludzkiego – tułów z kończynami górnymi, później w innym miejscu znaleziono porzuconą głowę. Sprawca został ujęty po 8 latach, nie podaje okoliczności, rozkawałkowania na jego zlecenie dokonał były rzeźnik A discarded part of a human body was found in a park: the torso with the upper limbs. Later on, in a different location a discarded head was found. The perpetrator was arrested after eight years; he did not divulge the circumstances of the murder; a former butcher dismembered the body at the perpetrator's request	Pojedyncza rana kłuta klatki piersiowej z krwotokiem wewnętrznym. Kończyny wyluszczone w stawach A single puncture wound in the chest with internal haemorrhage. The limbs severed in the joints
2010	Ofiara – mężczyzna, lat 19, sprawca – mężczyzna, lat 24 Victim: a male aged 19. Perpetrator: a male aged 24	Sprawca w celu uzyskania odszkodowania zaplanował sfingowanie własnej śmierci i w tym celu wykradł zwłoki niedawno zmarłego młodego mężczyzny, odciął głowę dla utrudnienia identyfikacji, a resztę ciała włożył do bagażnika własnego samochodu i podpalił With indemnity in mind, the perpetrator planned to fake his death. To this end, he stole the body of a recently deceased male, cut off his head to make identification more difficult, put the remaining body to the boot of his own car and set it on fire	Zwłoki w znacznym stopniu zwęglenia, z zaawansowanymi cechami rozkładu. Głowa wydobyta z grobu, w stanie gnicia Body heavily charred, with traces of advanced decomposition. The head excavated from a grave, decomposing

preparował skórę z całej głowy, a następnie zeszył ją w całość i po założeniu na siebie udawał ojca przed własnym dziadkiem. Jak zeznał, zrobił to z nienawiści do ojca, którego obciążał winą za rozbitcie rodziny, a ubierając sobie na głowę jego twarz, chciał pokazać, że to nie wygląd decyduje, kim się jest. Zwłoki pozbawione głowy powiesił za nogi z rozłożonymi ramionami, co miało symbolizować odwrócony krzyż, głowę wyrzucił w krzaki „jak śmieci, bo był śmieciem”. Sprawca stwierdził, że czynności,

cut off a 13-year-old boy's penis, cut his cheeks and pierced the eyeballs with a knife. In another case, a son killed his father, severed his head, skinned the entire head and later on sewn the scalp, put it on his head and pretended to be his father in front of his granddad. As he testified, he did it out of hatred of his father; he blamed him for a broken home. By putting the scalp on his face he intended to show that our appearance does not reveal who we are. He hung the decapitated body by the legs with splayed arms

które wykonał ze zwłokami ojca stanowiły dzieło sztuki [11]. Trzeci przypadek – zabicia matki przez 50-letnią córkę – jest niejednoznaczny. Z jednej strony sposób rozkawałkowania zwłok jest typowy dla działania defensywnego (odcięcie głowy, lewego uda i prawego podudzia), jednak z drugiej strony fakt, że córka była chora na schizofrenię urojeniową, sugeruje, że nie miała zamiaru ukrywać zwłok, które znaleziono na miejscu zabójstwa, ale że jej działanie stanowiło rozkawałkowanie ofensywne. Za tą drugą możliwością przemawia sposób pozbawienia życia przez zadanie licznych ran kłutych i ciętych, twarzy, szyi i lewego przedramienia, o typie *overkilling*.

W badanym materiale znalazł się tylko jeden przypadek, w którym udowodniono, że ofiara nie zmarła w wyniku zabójstwa, co pozwala zakwalifikować go jako rozkawałkowanie nekrofilne. Co jednak rzadko spotykane w tym typie rozkawałkowania, sprawca wy dobył zwłoki z grobu nie na tle seksualnym, ale dla upozorowania własnej śmierci i wyłudzenia ubezpieczenia.

W niemal wszystkich przypadkach, w których udało się ujawnić sprawcę, był on znany ofierze. Tylko w 2 przypadkach zabójstw na tle seksualnym ofiary były osobami zupełnie obcymi dla sprawców, w jednym była to 14-letnia dziewczynka, w drugim przygodnie poznana kobieta. We wszystkich pozostałych przypadkach ofiara należała do najbliższego otoczenia sprawcy, przy czym tylko w 5 nie należała do najbliższej rodziny. Właśnie fakt bliskości sprawcy i ofiary jest jednym z motywów dokonania rozkawałkowania. Sprawca zdaje sobie sprawę, że znalezienie zwłok ofiary w pierwszej kolejności rzuci podejrzenia na osoby jej najbliższe i dlatego stara się ich pozbyć.

Także z innych publikacji na temat rozkawałkowań wynika, że zazwyczaj sprawcą okazuje się osoba z najbliższego otoczenia ofiary, tak było w znacznej większości przypadków badanych w Szwecji oraz Hamburgu [1–3]. W cytowanym już opracowaniu, Rydzek [13] na 190 przypadków rozkawałkowań bliskie związki (rodzina, sąsiad, znajomy) między sprawcą a ofiarą stwierdził w 150 przypadkach.

We wszystkich przedstawionych w pracy przypadkach, w których udało się ustalić sprawcę, rozkawałkowanie miało miejsce tam, gdzie zabójstwo, a to z kolei w prawie wszystkich przypadkach było miejscem zamieszkania sprawcy lub wspólnym. W opracowaniach Püschela i Rajsa [1–3] inne miej-

to symbolise an inverted cross, tossed the head into shrubbery “like garbage because he was garbage”. The perpetrator said that whatever he did with his father’s body was a piece of art [11]. The third case of a 50-year-old woman killing her mother is inconclusive. On the one hand, the way of dismembering the body is typical of defensive activities (severing the head, the left thigh and the right shin). On the other hand, the fact that the daughter suffered from delusional schizophrenia suggests that she did not intend to hide the body (it was found at the crime scene) but rather, that her behaviour were an act of offensive dismemberment. The evidence for the latter scenario is the way she took the victim’s life by inflicting numerous puncture and cut wounds to the face, the neck and the left forearm (this is referred to as *overkilling*).

The material in question included only one case when it could be proven that the victim was not murdered; this qualifies the case as necrophiliac dismemberment. The perpetrator dug up the corpse from a grave not for sexual reasons but to fake his own death and swindle insurance money; in this type of dismemberment, such a mode of operation is rare.

In nearly all the cases where the perpetrator was identified, the victim knew his/her murderer. Only in two cases of sexual murders, the victims were perfect strangers to the perpetrators. In one case it was a 14-year-old girl, in the other – a recently met woman. In all the remaining cases, the victim was in a close relation with the perpetrator and only in 5 cases, they were not the immediate family members. The very fact of close relations between the victim and the perpetrator is among the motives for dismemberment. The perpetrator realises that in the case of finding the victim’s body, the individuals closest to the victim would be natural suspects and therefore tries to get rid of the corpse.

Other publications on dismemberment suggest that typically, the perpetrator comes from the victim’s immediate environment. It held true for a majority of the cases examined in Sweden and Hamburg [1–3]. In the work quoted above, Rydzek [13] identified close relations (family, neighbour, acquaintance) between the victim and the perpetrator in 150 cases out of 190 dismemberments.

In all the cases presented above when the perpetrator was identified, dismemberment took place

sca zdarzały się częściej niż w naszym materiale, jednak w obu publikacjach dokonanie zabójstwa w mieszkaniu sprawcy lub ofiary stanowiło większość.

Z ustaleń śledztw wynika, że w większości spraw zabójstwa nie były planowane, nastąpiły pod wpływem emocji. Tylko w 3 przypadkach zabójstwo zostało wcześniej zaplanowane. W pierwszym z nich dwoje ze sprawców (córka i konkubina) podejmowali wcześniej nieskuteczne próby zabicia ofiary, przez podawanie trucizny a nawet uderzenie w głowę, które jednak nie spowodowało nawet utraty przytomności, a ofiara dała sobie wyjaśnić rzekomą przypadkowość uderzenia. Dopiero po poradach udzielonych przez trzecią osobę doszło do spowodowania śmierci. Realizując dalej plan, wywieziono fragmenty ciała do innego miasta i wrzucono do zbiornika wodnego. Plan był na tyle skuteczny, że sprawców wytypowano dopiero po 5 latach, dzięki specjalnej grupie policji zajmującej się badaniem starych, niewykrytych zabójstw. W kolejnym, cytowanym już przypadku, syn przez kilka dni planował zabójstwo ojca, zaopatrzył się w tym celu w paralizator, który jednak nie spowodował zgonu, i ostatecznie zabójstwa dokonał przy użyciu śrubokręta. W kilku innych przypadkach prowadzący śledztwo wprawdzie wysuwali podejrzenia, że zabójstwa były planowane, jednak nie zostało to udowodnione.

Klasycznym objawem występującym w przypadkach rozkawałkowań, mającym wskazać zawód sprawcy, był sposób oddzielania kończyn i dzielenia ich na krótsze części. Od publikacji Michela [15], który w 1895 r. po raz pierwszy zwrócił na to uwagę, we wszystkich podręcznikach medycyny sądowej zawarte jest stwierdzenie, że wyluszczenie kości w stawach wskazuje na znajomość anatomii, sugerując, że sprawca jest rzeźnikiem, lekarzem itp. Tymczasem w omawianym w niniejszej pracy materiale, w przypadkach, w których dokonano wyluszczeń w stawach, sprawcy okazali się z zawodu elektrykiem, gospodynią domową, rolnikiem, instruktorką higieny, kucharzem, rzeźnikiem. Tylko w dwóch ostatnich przypadkach można doszukać się związków między zawodem a sposobem rozkawałkowania. W ostatnim przypadku, były pracownik rzeźni, który dokonał rozkawałkowania, nie był sprawcą zabójstwa, a rozkawałkowania dokonał na zlecenie sprawcy – konkubenta ofiary. Podobne co do domniemanej fachowości sprawcy rozkawałkowań są spostrzeżenia Rajsa, który na 12 przypadków, w któ-

at the same location as the murder. In nearly all the cases, it was the perpetrator's flat or one shared with the victim. In the works by Püschel and Rajsa [1–3] other locations were more frequent than the Krakow material suggests. However, both publications show that a majority of the murders were committed in either the perpetrator's or the victim's flat.

In the course of the investigations it was found out that a majority of murders were not premeditated but committed in the wake of emotions. Only 3 murders had been premeditated. In the first of them, the two perpetrators (daughter and common-law wife) had previously made abortive attempts at killing the victim by administering poison or even hitting the victim of the head without managing to even knock him/her out. The victim was persuaded that the act was accidental. Death was brought about only following consultations with a third person. In order to implement the plan, parts of the body were relocated to another city and dumped in a water reservoir. The plan was effective enough for the perpetrators to be identified after as long as five years, by a special police group dealing with cold cases. In another, aforementioned case, the son planned for several days to kill his father, purchased an electroshock weapon. When it did not lead to death, he finished off by stubbing his father with a screwdriver. In several other cases, the investigators had suspicions that the murders had been premeditated, but they could not prove it.

A classical symptom accompanying cases of dismemberment, indicating the perpetrator's profession, was the way in which the limbs were severed and divided into smaller pieces. Since 1895 when Michel [15] drew attention to the fact for the first time, all forensic science manuals include information that severing bones in the joints indicates a knowledge of anatomy suggesting that the perpetrator is a butcher, a physician, etc. However, in our cases bones were cut off in the joints by an electrician, a house-keeper, a farmer, a hygiene instructor, a cook and a butcher. Only the latter two cases indicate relations between the perpetrator's profession and the mode of dismembering. In the last mentioned case, a former abattoir employee who dismembered the body was not the murderer. He did the dismembering at the request of the perpetrator, the victim's common-law husband. Rajsa had similar comments on the alleged professional background of the perpetrator of dismemberment:

rych sprawca wykazał się znajomością anatomii, tylko w 4 stwierdził odpowiadający temu zawód. W jednym był to rzeźnik, w drugim asystent weterynarza, a w dwóch lekarze [4].

Wnioski

1. Najczęstszym motywem rozkawałkowania zwłok jest chęć łatwiejszego usunięcia ciała ofiary zabójstwa,
2. Zabójstwa zakończone rozkawałkowaniem zwłok najczęściej dokonuje osoba bliska, a przynajmniej znajoma sprawcy.
3. Rozkawałkowanie prawie zawsze jest dokonywane w miejscu zabójstwa, którym na ogół jest mieszkanie ofiary, sprawcy lub wspólne.
4. Zabójstwo zakończone rozkawałkowaniem zwłok na ogół nie jest przez sprawcę planowane.
5. Wyłuszczenie kości w stawach nie musi wskazywać na zawód sprawcy.

Autorzy deklarują brak konfliktu interesów.

out of 12 cases in which the perpetrator possessed the knowledge of anatomy, only in 4 instances could the relevant profession be identified: one butcher, one veterinary assistant and two physicians [4].

Conclusions

1. Most frequently, the motive behind dismembering a corpse is more convenient removal of the victim's body.
2. A murder completed with dismembering the body is most likely committed by a person related to or at least acquainted with the victim.
3. Nearly always, dismembering is done on the crime scene which typically is the flat of the victim, the perpetrator or a shared flat.
4. Typically, a murder completed with dismembering the body is not premeditated.
5. Severing the bones in the joints does not need to indicate the perpetrator's profession.

The authors declare no conflict of interest.

Piśmiennictwo

References

1. Püschel K, Koops E. Dismemberment and mutilation. Arch Kriminol 1987; 180 (1-2): 28-40.
2. Püschel K, Koops E. Dismemberment and mutilation. Arch Kriminol 1987; 180 (3-4): 80-100.
3. Ziemke E. Ueber die kriminelle Zerstückelung von Leichen und die Sicherstellung ihrer Identität. Vjschr gerichtl Med 1918; 56: 270-318.
4. Rajs J, Lundstrom M, Broberg M, et al. Criminal mutilation of the human body in Sweden – a thirty-year medico-legal and forensic psychiatric study. J Forensic Sci 1998; 43: 563-580.
5. Jaśkiewicz-Obydzińska T, Wach E, Szaszkievicz M. Psychological indicators for predicting of sexual serial homicides. W: Forensic Psychology and Law. Instytut Ekspertyz Sądowych, Kraków 2004.
6. Kobiela JS, Marek Z, Baran E, et al. Dwa przypadki zbrodniczego rozkawałkowania zwłok. Arch Med Sąd Kryminol 1970; 20: 247-254.
7. Seweryn J, Wróbel A. Przypadek zbrodniczego rozkawałkowania i częściowego spalenia zwłok. Probl Krym 1976; 119: 48-64.
8. Marek Z, Turowska B, Lisowski Z. Sądowo-lekarskie problemy badania zwłok rozkawałkowanych. Arch Med Sąd Kryminol 1985; 35: 114-121.
9. Woźniak K. Przyczynę do identyfikacji rozkawałkowanych zwłok. Arch Med Sąd Kryminol 1994; 44: 110-113.
10. Konopka T, Strona M, Bolechała F, Kunz J. Corpse dismemberment in the material collected by the Department of Forensic Medicine, Cracow, Poland. Leg Med 2007; 9: 1-13
11. Kunz J, Gross A. Victim's scalp on the killer's head. An unusual case of criminal postmortem mutilation. Am J Forensic Med Pathol 2001; 22: 327-331.
12. Konopka T, Bolechała F, Strona M. An unusual case of corpse dismemberment. Am J Forensic Med Pathol 2006; 27: 163-165.
13. Rydzek T. Zabójstwa połączone z maskowaniem zwłok w świetle badań. Arch Med Sąd Kryminol 1984; 34: 89-105.
14. Gerchow J. Zum Problem der defensiven Leichenzerstückelung durch an vorausgegangener Totung Unbeteiligte. Z Rechtsmed 1978; 81: 151-156.
15. Michel E. Ueber criminelle Leichenzerstückelung. Vjschr gerichtl Med 1895; 10: 261-309.

Adres do korespondencji

Tomasz Konopka
Katedra i Zakład Medycyny Sądowej
Uniwersytet Jagielloński, Collegium Medicum
ul. Grzegorzewska 16
31-531 Krakow, Poland
e-mail: konopkat@wp.pl

Address for correspondence

Tomasz Konopka
Chair and Department of Forensic Medicine
Jagiellonian University Medical College
Grzegorzewska 16
31-531 Krakow, Poland
e-mail: konopkat@wp.pl

